Poštnina plačana v gotovini. Štev. 39 Ljubljana, petek, 19. oktobra 1928. Leto III. Posamezna številka Din 1·50

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za inozemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom. Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. — Odgovorni urednik Ivan Saje, Glince IV. štev. 2. — Tiska tiskarna »Slovenija«. Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

ENOTNOST

DELAVSKO-KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Delavci in kmetje so nujno navezani eni na druge v boju proti tajnim silam in njihovim lakajem, proti proti sistemu izkoriščanja in izmozgavanja, za osvobojenje slovenskega, hrvaškega in drugih narodov, za osvobojenje delavskih in kmečkih mas.

Proletariat — centralna sila v boju proti hegemoniji in reakciji.

Karakteristika politične situacije v naši državi obstoja v tem, da so od reševanja političnih vprašanj izvzete vse stranke, ki se kakorkoli borijo proti hegemoniji

Ve, kar je danes v parlamentu, je za hegemonijo, za reakcijo.

Pred osmimi leti so bili iz belgrajskega parlamenta izgnani predstavniki delavskega razreda. Obznana je politični akt, ki daje barvo srbskemu parlamentarizmu in ki razjasnjuje tudi letošnji 20. junij in vse ono, kar se bo še zgodilo, Z obznano je bil en cel razred stavljen izven zakona in tega delavski razred ne sme v nobenem trenutku pozabiti. Mi nimamo nobenih iluzij v parlamentarizem in v buržuazno demokracijo. Smatramo le, da je delavski razred dolžan, da stopi na čelo ljudskih mas v boju **proti tej belgrajski »demokraciji«, ki je le krinka hegemonije.**

V tej državi, **kjer se vodi razredni boj buržuazije proti proletariatu najbolj surovo,** govori gospoda, da je to agrarna država, v kateri ni terena za proletarski boj. Zato proletariat — po njenem mnenju — ne bi smel voditi svoje politike, kakor mu jo diktirajo njegovi interesi, temveč bi moral voditi tako, kakršna je mila režimu, ki ga vabi in sili v meščanske stranke in v svojo filijalo SPJ.

A poleg vsega tega moramo imeti jasno pred očmi še sledeče:

Proletariat v državi SHS je del mednarodnega proletariata in nanj padajo vsi problemi mednarodnega razrednega boja.

Danes, ko so temeljna vprašanja buržuazne politike tako medsebojno vezana v mednarodnem merilu, postavljati teorije o nevažnosti proletariata v agrarnih državah, pomeni hote varati delavski razred, pomeni krepiti pozicije reakcije in pomeni dezorijentirati kmetsko ljudstvo. Internacionalna buržuazija vodi razredni boj proti internacionalnemu proletariatu — vodi ga stalno in brez prestanka — a današnji cilj tega boja je **pripravljanje odločilnega udarca na glavno pozicijo internacionalnega proletariata, na Sovjetsko Unijo.** Mi smo vsak dan priče potovanj raznih generalov iz Francije v Poljsko, iz Poljske v balkanske države itd. Ti generali organizirajo za račun evropskih imperialističnih velesil male polkolonijalne vzhodnoevropske države proti Sovjetski Rusiji.

Proletariatu mora biti jasno, da se danes ne vodi več lokalni boj kot nekdaj — in da je danes bitka izgubljena na Angleškem ali na Kitajskem ravno tako kot da je izgubljena doma.

Proletariat Jugoslavije je predstavnik one velike leve fronte v razrednem boju, ki se vrši in v katerem je na eni strani mednarodni proletariat s Sovjetsko Unijo, a na drugi strani vsa buržuazija z angleškim imperializmom na čelu. Zato ima proletariat ogromno politično važnost in vsak resničen boj proti reakciji in za osvobojenje se more *vezati samo z bojem proletariata.*

In: Zakon o zaščiti države ni zato tu, da se pobija kak politično nevažen faktor, ki v tej agrarni državi nima terena, **temveč je to zakon, ki zadeva najprej najnevarnejšega nasprotnika, a za njim** tudi vse one, ki pojdejo v boj proti današnji egemoniji, v prvi vrsti **kmetsko ljudstvo.** Kmetsko ljudstvo, ki je gospodarsko za proletariatom najbolj pritisnjeno in ki politično najmanj predstavlja v razdelitvi oblasti, je prvo na vrsti, da občuti na sebi ta zakon, najprej seveda oni njegov del, ki bo pomenil največjo nevarnost. **Vprašanje boja proti zakonu o zaščiti države je danes tudi kmečko vprašanje, predvsem hrvaških in slovenskih kmetov.**

Primer obznane nad Radićem leta 1925 je pokazal, da ta zakon ne zadeva le komuniste, kajti tudi komunistov se ne preganja zaradi imena. Ta zakon je **proti vsemu delavskemu razredu,** ker se ves delavski razred zaradi svojega gospodarskega položaja **mora** boriti proti današnji reakciji — on je tudi **proti kmetskemu ljudstvu,** ker se tudi ono **mora** boriti proti današnji bedi — on je celo tudi **proti vsemu ljudstvu,** ko bo boj ljudstva zagrozil sedanjemu stanju.

Ne samo v tem, temveč tudi v drugih ozirih **se interesi delavcev in kmetov stapljajo.**

ki živi na račun ljudstva in vedno pripravlja vojno proti ljudstvu zadeva i kmete i delavce. Naša država je **hegemonistična.** Srbska buržuazija drži vso oblast v svojih rokah in po **svojih** potrebah določa državno politiko in davke, s čimer reže na dve strani:

1. zaostruje agrarno in s tem gospodarsko krizo ter povečuje bedo množic,

2. povečuje vedno bolj davke, da bi izplačala [illegible] da bi obdržala centralizem, iz česar ravno tako sledi obubožanje ljudstva.

Kmet potrebuje zemljo, potrebuje oprostitve od dolgov, osvoboditve od bede. Takih stvari se ne dosega z željo, temveč le z bojem. Svoj boj mora kmet naperiti proti pravemu povzročevalcu, **proti hegemoniji,** ki jo potrebuje srbski kapitalizem in proti vsemu, kar to hegemonijo ščiti.

V tem boju kmet ne more shajati dolgo z buržuazijo, ki se bo vedno sporazumela z drugo buržuazijo, ako pride do vprašanja resničnega osvobojenja delavcev in kmetov, — kakorkoli se buržuazija zna v gotovih momentih pokazati radikalna (n. pr. SLS v letih opozicije, Pribičević-Žerjav danes).

Delavci in kmetje so v tem boju nujno vezani eni na druge, v boju proti tajnim silam in njihovim lakajem, [illegible] proti sistemu izkoriščanja in izmozgavanja, a za osvobojenje hrvaškega, slovenskega in drugih narodov, za osvobojenje delavskih in kmečkih mas.

Odpiranje delavskih domov. — V toku septembrskega napada na proletariat Jugoslavije so bili mnogi delavski domovi zaprti s strani policijskih oblasti. Po več intervencijah in energični akciji neodvisnih strok. org., so bili odprti zopet domovi v Osijeku, Brodu in Vukovaru. Še niso odprti delavski domovi v Nišu, Bečkereku, Novem Sadu, Leskovcu, Tuzli in drugod. V ministrstvu notranjih del so neprestano izjavljali, da bodo domovi takoj odprti in arhivi vrnjeni, ko se bo ugotovilo, da ni ničesar kompromitirajočega za strok. org. Ničesar takega se ni našlo, a vendar se te protizakonite šikane nadaljujejo.

Boj poljskih tekstilnih delavcev. Štrajk tekstilnih delavcev v **Lodzu** je skoro popolen in obsega 98% vseh delavcev in delavk. V stavki se jih nahaja 100.000. V Lodzu in Zgierzu je prišlo do spopadov med stavkujočimi in policijo. Več stavkujočih je bilo ranjenih. Meščansko časopisje napada komuniste, zlasti oba komunistična poslanca iz Lodza Bittnerja in Sypulo.

Kdo je kriv bede slovenskega delavstva?

Zgodila se je v Pragi nesreča, ki je 43 delavskih družin oropala očetov, matere in bratov. Trinštirideset delavskih družin je zgubilo svoje podpornike, svoje vzdrževatelje. Porušila se je petnadstropna stavba, ki je umorila 43 delavcev, pohabila pa okrog 50 oseb. Nesrečo je povzročil slab gradbeni materijal. Nesrečo je torej povzročilo kapitalistično profitarstvo. Tisto kapitalistično profitarstvo, ki je krivo za milijone nesreč, ki se vsak dan dogajajo na delu; za milijone tragedij, ki se vsak dan odigravajo v delavskem življenju.

Vodilno geslo vsega kapitalističnega dejanja in nehanja je profit. Danes se dela za profit in zaradi profita. Nikakor ne za družabne, t. j. za ljudske potrebe in zaradi ljudskih potreb. Celo v malem ljubljanskem avtobusnem prometu med Vičem in Ježico se govori in razpravlja kot o podjetju, ki se je ustanovilo radi profita. »Ali se je izplačalo ali ne.« Ker se je izplačalo, se bo vpeljalo še en avtobus. Potreba je pač. Ali potreba se izkorišča v profitarske svrhe. Skoro bi se reklo, da je bog ustvaril potrebo zaradi kapitalizma in njegovega profitarstva.

Če se že dela zaradi profita, je logično, da se pri tem tudi skrbi, da bo profit kolikor mogoče velik. Zato se mora špekulirati, slepariti in na vse načine »šparati«. Zato se mora delavce slabo plačati in jih siliti v največje nevarnosti brez varnostnih priprav. Odtod nesreče, ki o njih vsak dan čitamo, odtod brezštevilne žrtve, v prvi vrsti delavske žrtve, za katere je odgovoren kapitalizem in njegov profitarski gospodarski sistem.

O nesreči v Pragi in proti profitarstvu je napisal »Slovenec« kar cel uvodnik, v katerem je tudi čisto pravilno ugotovil, da je pravi vzrok vseh sličnih nesreč dobičkarstvo. Ko se je pa »Slovenec« v enem in istem članku ozrl nekoliko po Sloveniji, je postal za domače kapitaliste milejši. Napisal je namreč tele besede: »K sreči nimamo v Sloveniji dosti takih brezvestnih dobičkarjev.«

Po našem mnenju se je »Slovenec« zmotil. Vseeno če hote ali nehote. Dobičkarstvo je dobičkarstvo in je vedno in povsod brezvestno. V Sloveniji ravno tako kakor drugod, če že ne še bolj. Gospodje od »Slovenca« si pač še niso ogledali slovenskih rudnikov in tovarn, kjer dobičkarstvo spreminja delavcem in delavkam življenje v pekel. **Jugoslavija spada med države, v katerih je življenjski nivô delavca najnižji.** (To je menda naš ponos in sad zakona o zaščiti države.) **In med jugoslovanskimi delavci so delavci v Sloveniji najslabše plačani. Povprečna plača delavca v Sloveniji znaša 24 Din. Slovenski delavec ne zasluži niti toliko, kolikor nujno rabi za najskromnejšo hrano.** Res je, da imamo sem in tja tudi nekaj kvalificiranih boljše plačanih delavcev, zato pa pretežna večina dela za dnino, ki je nižja od povprečne plače slovenskega delavca. In vse te razmere se še slabšajo. Mezdni in delovni položaj delavca v Sloveniji je v letu 1928 zopet slabši kot je bil v letu 1927. Ako hoče zidarski podjačč zaslužiti 25 Din na dan, mora delati kot živina celih 10 ur. Že iz samih poročil inšpekcije dela je razviden položaj našega delavca. Izkoriščanje je pri nas tem bolj brezvestno, ker so naši profitarji kapitalistični parveniji, ki bi radi kar čez noč obogateli; ker je delavstvo neorganizirano in z zakonom o zaščiti države obrezpravljeno.

Kdor trdi, da v Sloveniji nimamo takih brezvestnih dobičkarjev kot drugod, ta laže in s tem daje dobičkarjem še večji pogum, da delavce še bolj pritisnejo.

Kdor govori in piše proti dobičkarstvu, pa nima poguma delati za odpravo zakona o zaščiti države, ta dobičkarstvo podpira in njegovo protidobičkarsko grmenje je le navadna demagogija.

Če slovenski delavec ni izkoriščan, tedaj ni izkoriščan noben delavec na svetu! No, izkoriščanje je sploh pogoj kapitalističnega gospodarstva in v kapitalistični družbi izkoriščajo vsi kapitalisti brez ozira na politično prepričanje. »Slovenec« bi najbrže rad prikazal klerikalne delodajalce kot angeljčke. To se mu ne bo posrečilo. Klerikalni delodajalci so enaki liberalnim (ponekod celo svojim delavcem predpisujejo, kje morajo biti organizirani!).

»Slovenec« sam prizna, da je profitarstvo krivo takih nesreč kot je ona v Pragi in da je profitarstvo zločin. Zločinski je torej tudi gospodarski sistem, ki mu je profitarstvo podlaga in cilj.

Toda preveč je, da se »Slovenec« drzne pripovedovati slovenskemu delavcu, da se mu dobro godi, ker da ni v Sloveniji dosti brezvestnih dobičkarjev.

Odgovor na tako izzivanje mora delavstvo dati. Odgovoriti mora nanj z ustvaritvijo **močnih delavskih organizacij, ki bodo temelj njegovega boja za izboljšanje njegovega sramotno nizkega položaja, za odpravo zakona o zaščiti države,, za uničenje brezvestnega, zločinskega dobičkarstva.**

Na pomoč!

Znano Vam je, da mi steklarji že četrti mesec bijemo boj z našim podjetnikom in to za naše upravičene zahteve.

Kakor se vidi, firma Abel noče ugoditi naši zahtevi in nas hoče **z lakoto prisiliti** k kapitulaciji.

V stavki se nahajajo vsi steklarski delavci Jugoslavije in zato ima stavka logično globok pomen za delavsko gibanje v Jugoslaviji.

Apeliramo zlasti na vse delavske voditelje, da z odstopom dela svoje plače pomagajo, da tudi mi zmagamo v našem boju.

Sedaj je tudi na Vas ležeče, da dejansko dokažete svojo solidarnost s stavkujočimi steklarji in požrtvovalnost za nje.

Če steklarji zmagamo v našem težkem boju, bo s tem dan nov dokaz, da strokovne razredno bojevne organizacije morajo zmagati in tudi zmagajo.

Delavstvu se mora vrniti zaupanje in vera v strokovne organizacije. In takrat bo naša borba lažja, ko se bodo delavci medsebojno podpirali.

V interesu razrednega boja je, da vsi nastavljenci pri delavskih zbornicah, konzumnih društvih in proletarskih organizacijah s svojimi podporami dokažejo svojo solidarnost.

Delavstvo vztraja v svojem boju in naloga vsega delavstva Jugoslavije je, da ga v tem boju podpira.

Zato sodrugi: **Kdor hitro da, dvakrat da.**

Stavkujoči steklarji.

(Vsi darovalci naj pošljejo prispevke na Alojz Kellner, steklar, Hrastnik. Obenem naprošamo vse druge delavske liste, da objavijo ta naš klic.)

Boj čeških rudarjev. Naraščajoča draginja življenjskih potrebščin na Češkoslovaškem je vzbudila nov val mogočnih mezdnih gibanj in obrambnih bojev delavstva. Na čelu mezdnih gibanj je **rudarsko.** Rudarji revirja **Kladno** so 1. oktobra proklamirali in v polnem obsegu izvedli štrajk. Rudarji si danes vsled draginje morejo še mnogo manj kupovati potrebščine kot za časa zadnjega generalnega štrajka v letu 1923, kajti **zaslužek** rudarja je danes za 12% manjši kot leta 1993. Obenem se je položaj rudarjev še bolj poslabšal z **racionalizacijo.** Od leta 1921 je bilo iz rudarske industrije v Češkoslovaški pregnanih (reduciranih) 27.000 rudarjev in čeprav se sedaj dela le osem ur napram devetim uram pred vojno, je produkcija višja od predvojne. Blazni priganjaški tempo racionalizacije ima za posledico veliko število nesreč, katerih je bilo leta 1927 dvakrat toliko kot leta 1920.

Kladenski rudarji, ki so v pretežni večini organizrani v rdeči rudarski strok. org., so sedaj na trajno poslabševanje svojih življenjskih razmer odgovorili z odkritim bojem, ko so podjetniki odklonili 17% povišanja mezd. Podjetniki so dali celo izzivalni protipredlog, da za 2% povišajo mezde, a da sprejmejo rudarji najvišjo storitev in podaljšanje delovnega časa.

Kladenski rudarji so s svojim štrajkom dali bojni signal ne le rudarjem drugih čeških revirjev, temveč celokupnemu delavstvu. Štrajk obsega 9000 rudarjev. Vodi ga skupni stavkovni odbor iz vseh rudarskih organizacij. Pod pritiskom bojevne volje rudarjev so bile reform. org. v revirju prisiljene, da se solidarizirajo s štrajkom. Stavka se poostruje od dne do dne, ker podjetja pod zaščito žandarmerije organizirajo akcijo za pridobivanje štrajkbreherjev.

5. oktobra je policija v vasi Rozdelovu pri Kladnu napadla mirno zborovanje rudarjev in uporabljajoč brutalno silo, večje število njih ranila in mnogo poaretirala. 6. oktobra je bilo v Kladnem veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo 15.000 rudarjev, njih žena in drugih delavcev, ki je protestiralo proti nasilju Masarykove žandarmerije in se izjavilo za poostritev boja.

V državi delavcev in kmetov.

V teku zadnjega tedna v septembru je bil v vseh rudnikih stalinovskega okraja (donskega bazena) popolnoma uveden **šesturni delovnik.**

In v kapitalističnem svetu?

In pri nas?

Sodrugi Gustinčič, Jerič, Kastrinova, Kovač, Krašnja in Wankmüller se nahajajo v zaporu od 1. sept., s. Grošelj od preteklega tedna.

Delavec in kmet.

Vedno izkoriščana sta delavec in kmet. Delavec je izkoriščan od akcijskih družb, posameznih industrijalcev, veletrgovcev i. dr., kmet pa od raznih špekulantov, kakor od prekupčevalcev, raznih agentov, ki od njega pod ceno kupujejo ali živino, ali les, ali poljske pridelke. Oba, delavec in kmet, sta v neznosni meri izmozgavana še potom davkov.

Delavec je danes **(ker nima močnih bojevnih strokovnih organizacij)** prisiljen prodajati svojo delovno moč **izpod cene.** Za svoje delo ne dobi niti toliko, da bi se mogel sproti preživljati, kaj šele za čas, ko bodo izčrpane njegove sile in ko bo nezmožen dela!

Kmet je danes **(ker ni združen z delavcem)** prisiljen prodajati slično kot delavec svoje dele **izpod cene.** Zanaša se na svoje potomce, da bodo oni za njega delali, ko bo on onemogel, če jih prej rubežni boben ne razpodi v tovarne in rudnike.

Kmetu in delavcu grozi povrhu tega vedno bolj vojna nevarnost in njen krvni davek . . .

V celjski okolici imamo polno takih kmetov, še več pa industrijskega proletariata. Ne eden, ne drugi se ne zaveda, kaj je treba storiti, da se najde za delovne ljudi drugačno življenje. Proletariat Celja in celjske okolice ter celega sveta, **Tvoje želje ne bodo izpolnjene od raznih obljubačev, ne bo Te rešila ne KDK ne SPJ, temveč rešila Te bo samo združitev delavca in kmeta v enotni fronti proti kapitalizmu in imperializmu.** **St. F.**

KDO JE KRIV GRADBE OKLOPNE KRIŽARKE V NEMČIJI?

Socialpatriotje so sestavili vlado v koaliciji z nekaj meščanskimi strankami. Pri volitvah so obljubljali v svojih volilnih proglasih:

»Odločite, volilci in volilke, 20. maja proti militarizmu in vojni nevarnosti! Ako hočete štedljivo finančno politiko, ki odklanja novo oboroževanje, glasujte za socialistično stranko.«

Tako pri volitvah? In kaj je bilo prvo dejanje koalicijske vlade? **Dovolitev vojnih sredstev!** Kaj je bilo prvo darilo socialdemokratičnih ministrov? **Oklopna križarka!**

Oklopna križarka **namesto kruha, namesto stanovanj, namesto skrbstva za matere in otroke.**

To je resnična slika **socialne politike nemškega socialpatriotizma.**

Čemu oklopna križarka? Pač ne za španciranje, temveč za **vojno . . .**

To je slika današnjega socialpatriotizma, ki se nosi v pacifistični in socialistični obleki!

BELGRAD PROSLAVLJA.

Medtem ko se po vaseh revni kmetje mučijo, kako bi se prehranili in oblekli, ko se lačni invalidi potikajo po belgrajskih ministrskih kancelijah, medtem ko se po Sloveniji vrši vedno več rubežni za davke in se prodaja živina iz hlevov ter ugonablja kmeta, medtem ko v Bosni, Hercegovini in Črni gori že sedaj v oktobru preti lakota, medtem ko se na Hrvaškem vrše neštevilne preiskave, provokacije in zapostavljanja kmetov, a v Srbiji kmet prodaja vso letino, da bi mogel plačati obresti svojih ogromnih dolgov —

pa votira [illegible] vlada milijone in milijone za proslavo proboja solunske frnote.

Legije solunskih invalidov gladujejo in se mučijo — a mesto da bi jim dali kruha; jim servirajo lepe besede generala Stepe Stipanovića

. . .

Čemu ta proslava? Zato, da ojači pozicijo današnjih vlastodržcev. Zbrali so se razni zunanji prijatelji, napravljena je bila ogromna parada, v kateri so gospodje s Koroščem na čelu tekmovati v lakajstvu

Ta je hotel s to parado vzdigniti svoj prestiž in ugled doma in zunaj . . .

Pred generalnim štrajkom v Poljski.

Zastopniki 20 delavskih strok. organizacij v industrijskih revirjih Lodza so proglasili v pondeljek zjutraj generalno stavko vseh delavcev da se podpre boj tekstilnega delavstva za zvišanje plač. Pri generalnem štrajku je udeleženo **200.000 delavcev in delavk.** Za slučaj poostritve boja se namerava proglasiti generalni štrajk v celi Poljski.

Čevljarska zadruga v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da sprejemajo vsi čevljarji v popravilo galoše in snežne čevlje.

Delavci in kmetje, spreglejte!

Vlada dr. Korošca je priredila za 10 letnico proboja solunske fronte velikansko parado, ki je požrla par milijonov ljudskega denarja, odtrganega od ust sestradanega ljudstva. Beda, v kateri živi delavno ljudstvo, delavci in kmetje vladajoče oligarhije prav nič ne ženira, da be bi prirejali slavnostnih banketov na račun sestradanega ljudstva.

Ne bi omenjal tega dogodka — ki ga je proletariat že obsodil in ga zapisal med one krivice, ki čakajo povračila — da nisem slučajno bral »Slovenca« od 7. in 9. oktobra in »Delavsko Pravico« od 11. oktobra.

SLS je napela vse sile, da pokaže velesrbski buržuaziji, kako verni njeni hlapci smo Slovenci in je zato organizirala delegacije, ki so se z brezplačnimi vozovnicami udeležile te proslave. Nanjo so poslale svoje deputacije vse klerikalne organizacije. O celi prireditvi piše »Slovenec« kilometrske članke, v katerih dokazuje, kako nujno je potrebna taka proslava, s katero se bo dokazalo inozemstvu, da smo edini, da ljubimo svojo državo in da s pomočjo parad ustvarimo »rešpekt« med sosedi. Poroča o slavnostnih banketih, katerih se udeležujejo naši in tuji buržuji, o polaganju vencev na grobove junakov (katerih žene in otroci stradajo), o velikanskih sprevodih, v katerih vozijo hrome in slepe invalide v kočijah (da vidi narod, kako se skrbi zanje), poroča tudi o slavnostni otvoritvi invalidskega doma in o izjalovljenem bojkotu KDK, ker da so se tega slavlja udeležile tudi številne deputacije iz Hrvatske itd.

Tako »Slovenec«. Njegova sestrica »Delavska Pravica« pa pravi, da je vsa prireditev imela preveč militarističen značaj in da se je poskus, izvesti jo ob složnem sodelovanju vseh treh narodov in ji dati tako splošno nacijonalni značaj ponesrečil, vsled razumljive in skoro popolne abstinence hrvatskega naroda, nadalje poroča, da otvoritve invalidskega doma ni bilo, ker ga še ni, ampak da je bilo le polaganje temeljnega kamna, jugoslovansko delavstvo pa da je pri tej prireditvi stalo popolnoma ob strani in da je zlasti slov. delavstvo nezadovoljno z načinom te proslave, ker da je bolj potrebno nasititi setradane mase, dati jim pravice in jih osvoboditi, da bodo lahko ljubili to državo itd. itd.

Mi pa bi pripomnili: **To je hinavščina, kakršne je zmožen le klerikalizem!** Drugače pač ne moremo nazvati pisanje teh dveh listov, katerih eden (»Slovenec«) je pisan za buržuje in za zaslepljene delavce in kmete, drugi pa za delavce, ki niso prežeti popolnoma od buržujske ideologije. Ker oni **uvidevajo, da je krščanski socializem popolnoma pod vplivom kapitalistično- navdahnjene SLS, od katere proletariat ne more pričakovati izboljšanja svojih življenjskih razmer, ker ona zastopa interese kapitala, po čigar direktivah se mora ravnati,** zato je treba tem delavcem nametati peska v oči, da bodo mislili, da je krščanski socializem nekaj samostojnega, ne pa privesek SLS, katera krščanski socialistične »ideologe« in »sociologe« bogato nagraduje z dobro plačanimi službami ravno tako, kakor kapitalistični režimi razne socialiste z delavskimi zbornicami, okrožnimi uradi itd. **Zato bo proletariat zastonj pričakoval radikalne spremembe razmer, dokler bo dajal zaupanje elementom, kateri se dobro počutijo v milosti buržuazije in čudno bi bilo, če bi se tako g. Gosar kakor Kristan ali pa Terseglav borili za socialistični družabni red, ko se pa v kapitalističnem bolje počutijo. Zato, delavci in kmetje, združimo se v enotno fronto proti enotnim kapitalizmu in njegovim pomagačem lažidelavskim voditeljem.** **Del. dopisnik B.**

OBČINSKE VOLITVE V ARŽIŠAH-KISOVCU.

Uspeh delavsko-kmečke liste.

Pri nas v Aržišah so se vršile v nedeljo 14. t. m. občinske volitve, ki so prinesle Delavsko-kmečki listi prav lep uspeh, ker se delavci in kmetje vedno bolj zavedajo, da je tako demokratska kot klerikalna gospoda njihov sovražnik. Demokrati so že pred par meseci nabirali podpise, da bi delavci glasovali na njih listo in so jih res dobili precej vsled tega, ker so pazniki večinoma demokratje in se je marsikateri bal šikan. Demokratje so pričakovali zmage in govorili okrog, da bodo dobili 12 mandatov, a so se prav pošteno prevarili. Delavstvo vedno bolj ve, da so demokratje očetje zakona o zaščiti države, ki je bič delavskega razreda. Voditelji SSJ so se hoteli nekaj vmešavati, ko smo postavili našo Delavsko-kmečko listo, pa smo gospodoma Čobalu in Arhu rekli: »Prste proč!« Klerikalci so od zadnjih volitev padli za polovico glasov, čemur je pripomogla največ njih glavnjačarska politika. Naj živi zveza delavcev in kmetov! Delavci in kmetje, proč od demokratov in klerikalcev! Rezultat volitev je tak: Delavsko-kmetska lista 219 glasov (12 mandatov), klerikalci 88 glasov (5 mandatov), demokratje na dveh listah 145 glasov (8 mandatov). — Delu čast in oblast!

Aržiški delavci.

IMPERIALIZEM IN NJEGOVI POMAGAČI.

Predlogi sovjetske delegacije v Ženevi o splošni razorožitvi v novembru 1924 in februarju 1928 so spravili imperialiste v težak položaj. Sovjetska delegacija je razkrinkala hinavščino imperialističnih diplomatov in njih »pacifističnih« zaveznikov. **Sleparija imperalistov z razorožitvijo je bila razkrita,** oni so stali osramočeni pred vsem svetom, Sovjetska Unija pa je mnogo pridobila v očeh delovnih ljudstev vsega sveta kot resnična in iskrena pobornica miru. Toda pričakovati je bilo, da bodo imperialisti storili vse, da preprečijo Sovjetski Uniji izkoristenje prednosti njene taktične pozicije. **Kellogov pakt** je bil poizkus imperialistov, da izigra Sovjetsko Unijo in jo oropa taktičnih koristi, ki jih je pridobila s svojimi radikalnimi razorožitvenimi predlogi. Sovjetska vlada je takoj označila (v noti Litvinova na franc. vlado) Kellogov pakt kot sleparijo, kot »orodje imperialistične politike«. Značaj Kellogovega pakta obstoja v tem: **Prvič** predstavlja on poizkus ojačiti med masami iluzije, češ da je mir zasiguran. **Drugič** postavlja na podlagi teh iluzij ono državo, ki pakta ne podpiše, kot motilca miru. V tej nameri so imperialisti **izključili** Sovjetsko Unijo od pogajanj o tem paktu.

Sovjetska vlada je ta prebrisani manever **spregledala, ga razkrila** in obenem mu je odbila ost s tem, da je izjavila, da ga hoče tudi ona podpisati, česar imperialisti niso mogli preprečiti.

In mali agentek svetovnih imperialistov Petejanova »Volksstimme« se repenči v zadnji številki, zakaj da je Sovj. Unija podpisala pakt, ki ga je označila za sleparijo imperialistov.

To je tako: Ker »Volksstimme« ni mogla napasti Sovj. Unije, češ, da ni hotela podpisati tega »mirovnega« pakta, jo pa napada zato, ker ga je podpisala.

Socialpatriotje so psi-čuvarji imperialistov. Lajajo, lajajo in lajajo na Sovj. Unijo, samo če kaj slišijo o njej. Fuj, »Panzerkreuzer«-socialisti!

STRAŠNO IZKORIŠČANJE DELAVK V TOVARNI »ZMAJ« V LJUBLJANI.

V tovarni »Zmaj«, kjer se izdelujejo baterije za žepne svetilke, so zaposlena skoraj samo mladoletna dekleta in tudi nekaj starejših. Njihovo delo je črno in smrdljivo in jim često prihaja slabo. Vodstvo tovarne ne vpraša delavk, koliko časa morejo vztrajati pri takem umazanem delu, ampak jim kar ukaže za mesec dni v naprej, koliko časa se bo delalo in jih k temu tudi prisili. Ako imajo preveč naročil, naj vzamejo več delavk v službo, ki jih je še dovolj brezposelnih! Dovolj je delavk in tudi **dovolj je za vsakega delavca in delavko, da gara osem ur na dan.** V tej tovarni pa se dela dostikrat **od sobote zjutraj pa do nedelje zjutraj nepretrgano, samo opoldne imajo pol ure odmora, da se kmalu niti najesti ne morejo.** Če postane kateri delavki slabo od smrdljivega dela in prosi, da bi šla domov, se ji tega ne dovoli in **preprečuje odhod iz tovarne!** Ne gledajo na to ali je človek zdrav ali bolan, in na to, da so delavke daleč doma in tudi da imajo nekatere nevarno pot domov. Vkljub temu se upoštevajo njihove prošnje. **Tukaj se zvečer vrata zapro tako, da se ne vidi in ne sliši na cesto,** ker se boji, da ne bi kdo prišel noter in videl to protizakonito delo, Šef pa postavi v delavnico **radio aparat, da delavke na godbo veselo delajo brez vsakih odstotkov tudi ponoči, oziroma celo noč in dva dneva.** Namesto, da bi bile v sobotah proste, ker se dela med tednom pol ure prej, jim ukažejo delati naprej. Sedaj pa **vprašamo merodajne činitelje, če za podjetnika »Zmaja« ne velja zakon o zaščiti delavcev?** Če se ne bodo delavske institucije zavzele za delavke-sužnje v tej tovarni, bo moralo celokupno delavstvo narediti korake, da se bo upoštevalo zakon o zaščiti delavcev in delavk. To strašno izkoriščanje sredi Ljubljane, skoro nasproti palače del. zbornice, nas vse opominja, da z večjo vnemo in močjo branimo pred divjim izkoriščanjem sebe in naše sestre, žene in hčerke, vse bedne proletarke. **Opozovalec.**

POŠTA UPRAVNIŠTVA.

Paukovič, Belgija: Prejeli 50 fr. belg. Hvala! Sedaj imaš plačano naročnino do 1. jan. 1929. Pridobivaj med tamošnjimi slovenskimi delavci novih naročnikov!

Možgon, Francija: Prejeli 25 fr. Hvala! Imaš plačan list do 1. nov. 1928. Pridobivaj novih naročnikov!

Kajtna, Belgija: Od Tebe smo prejeli letos 23. aprila 20 fr. belg. in 7. avgusta 20 fr. belg. (skupaj Din 66 in to uračunali za naročnino od 1. dec. 1927 **do 15. junija 1928**). Opozorili smo vse enako, tiste, ki več dolgujejo in tiste, ki dolgujejo samo tri mesece. S poslanimi 50 fr. belg. (Din 75) imaš plačano **do 1. febr. 1929.** Oprosti! Če kaj ni prav, sporoči!

Kodrič, Švica: Pošiljali smo dosedaj na Neufrankengasse 29, in sicer skupno na ta in Tvoj prejšnji naslov od 1. okt. 1927. Prejeli smo dvakrat po Din 30, t. j. do 1. aprila 1928. Zato smo Te opozorili. Poslanih Din 50 bomo računali za te od 1. okt. 1928 naprej tri mesece in za Franca L. od 1. okt. 1928 naprej za dva meseca, dokler ne uredimo za stari dolg. **Razišči, kje je napaka in sporoči!**

Prosenc, Nemčija: Prejeli 10 mark. Hvala! Sedaj imaš tako Ti kot Centa plačano **do 1. dec. 1928.** Všteli smo pa 130 Din za naročnino in le 5 za tisk. sklad. Prej smo prejeli zadnjič 27. aprila 32 Din za te in 32 Din za Cento. Če ni kaj prav, sporoči!

Kolšek, Holandija: Prejeli Din 55 za naročnino. Hvala! Plačano imaš do 15. nov. 1928. — Naslova, ki bi ga rad, nimamo. Ko pa zvemo, bomo sporočili. Delu čast!

Bajec Friderik, Francija: Prejeli 90 Din. Hvala. Naročnino imaš plačano do 1. marca 1929. Za tiskovni sklad glej izkaz.

Pohlin, Francija: Prejeli 20 Din. Dolguješ še od julija, t. j. za 4 mesece.

Potočnik, Francija: Prejeli 55 Din. Imaš plačano do 1. jan. 1929. Ostalo (20 Din) v izkazu za tisk. sklad. Skušaj med tamošnjimi slovenskimi proletarci razširiti »Enotnost«!

Anžlovar, Francija: Prejeli za kolportažo 100 fr. — Zaenkrat Ti pošljemo po 5 izv. Če je doslej šlo, morate poskrbeti tudi za naprej. Če bomo vsi roke križem držali, ne bomo nikamor prišli. Piši takoj, ali je prav tako. Od prodanih izvodov si kot kolporter lahko odteguješ 25 odstotkov, da boš imel krite stroške za korespondenco. Delu čast!

Nemec, Št. Pavel: Če si bil terjan, je bila sigurno pomota. Naročnino imaš plačano do 1. jun. 1929. Tvojega dopisa od takrat nimamo, ker je policija pri preiskavi vse odnesla in še do danes ni vrnila. Potrpi še! Oprosti pomoti!

BERLINSKI KOMUNISTI PRIPRAVILI SOCIALPATRIOTOM BLAMAŽO.

Ko se imperialisti najbolj oborožujejo, takrat največ govore o miru. Tako se je tudi urednik glavnega glasila nemških socializdajalcev »Vorwärtsa« dr. Schwarz odločil, da potom radia predava o svetovnem miru potem, ko je v svojem listu zagovarjal graditev oklopnih križark. Namesto njegovih fraz pa so poslušalci radija slišali poziv za komunistično ljudsko glasovanje proti oklopni križarki in proti izdajstvom socialistov. Namreč, ko se je urednik »Vorwärtsa« vsedel v avto, da se popelje v radio-centralo, so v isti avto sedli trije delavci, ki so ga odpeljali popolnoma na drugo stran mesta, a v radio-centrali se je delavec komunistični poslanec prijavil kot Schwarz in predaval. Po zaključku predavanja je odklonil honorar in povedal, da ni Schwarz, temveč komunist. — Tej zgodbi se smeje proletariat vsega sveta. Le socialpatriotje se razburjajo in tare jih sveta jeza. Tudi nesrečna »Volksstimme«, ki ji berlinski socialimperialisti pošiljajo ilustrirano prilogo »Volk und Zeit«, pravi z žalostnim glasom, da je to komunistično rokovnjaštvo (»Banditenstreich«).

Stanko, tajnik USJŽ se je s svojim napadom opekel in napravil »Rückzug« (naprosil je —ića, da ga zagovarja v »Nedel. pol.«). V »Ujed. žel.« je izdal energično zahtevo, **da javne kritike ne dopušča,** temveč da mora vsakdo kritiko najprej njemu povedati. Te **diktatorske manire** izvirajo iz njegove domišljavosti in to je treba **javno** povedati, kajti diktatorske manire so uničile s časom še vsako organizacijo! — »Ujed. železn.« nam je posvetil tudi cel dolg uvodnik, ki je dobro zabeljen s psovkami na naš račun. Mi ostajamo mirni zaradi njih. Vsebuje pa ta uvodnik tudi **grožnjo novih izključevanj (»brcanj«) iz Saveza. S to razbijaško grožnjo pa se bomo bavili prihodnjič.**

Čitaj!

**Današnjo številko smo ustavili vsem, ki dolgujejo nad tri mesece, razen Trbovelj, H

VI. Kongres Kominterne.

ZAKLJUČNI GOVOR BUHARINA O PROGRAMU KOMINTERNE.

(Nadaljevanje in konec.)

O posameznih problemih: o problemu krize ne bom govoril, ker sem o tem govoril v mojem referatu. Treba pa je, da se dotaknem govora sodr. Sultansade, ki misli, da polemizira s Hilferdingom, ko napada njegovo pravilno teorijo o postanku finančnega kapitala iz spajanja bančnega in industrijskega kapitala.

V resnici polemizira Sultansade proti Leninu, ki ravno tako razlaga postanek finančnega kapitala. Omeniti pa je treba, da ima Hilferdingovo delo mnogo drugih napačnih teorij, n. pr. teorija o denarju.

O protislovjih (notranjih nasprotstvih) imperializma. Neki sodrugi so izrekli važne opazke o razlikah monopolizirane, kartelizirane in nekartelizirane industrije. Neenakost in nesorazmernost razvoja kapitalizma bi mogli še bolj naglasiti tudi v zvezi z vprašanjem ultraimperializma. Napačno bi bilo, če bi čisto abstraktno (v mislih) zanikali, da je mogoča ustvaritev enega samega svetovnega trusta, ki bi obsegal vso produkcijo. Do takega zaključka pa bi mogli priti le tedaj, če bi ne vzeli v poštev razrednega boja. Velike vojne in velike revolucije, ki vojnam slede, so na poti takemu procesu in radi tega je tak svetoven trust praktično nemogoč. Celo socialna demokracija in ž njo Hilferding vidijo, da je ultraimperializem nemogoč. Sedaj pa stoje na stališču mondizma (sodelovanja industrijalcev s strokovnimi organizacijami).

V načrtu programa smo podčrtali parasitske (zajedalske) strani kapitalizma, ko smo ugotovili pojav, da kapitalizem izumira. Obstoja močna tendenca parasitskega razvoja, toda ta se ne more označiti kot vladajoča tendenca. Kapitalizem ne bo propadel zaradi tega, ker bo vsled parasitskih tendenc degeneriral in postal slaboten. Imperializem smo označili kot poslednjo etapo kapitalizma zato, ker se nasprotja kapitalizma v dobi imperializma tako razvijajo, da mora propasti.

Vprašanje socialne baze reformizma je treba vsestransko razpravljati. Del socialnih korenin reformizma je v preteklosti. Številen del proletarcev je izšel iz proletariziranih vrst kmetov in srednjih slojev; ti so kot delavci obdržali ostanke svoje malomeščanske patriarhalne (stare) ideologije. — Drugi del socialnih korenin reformizma leži v specifičnem (za imperializem značilnem) razvoju imperializma v velikih kapitalističnih državah. Ne bilo bi dovolj, če bi se postanek delavske aristokracije tolmačil samo iz kolonijalnih ekstra-profitov. Podlago delavske aristokracije tvorijo poleg kolonijalnih profitov tudi diferencialni profiti kapitalistov, katerih podjetja delajo z večjo produktivnostjo kot povprečna. Isto velja za cele dežele v njih razmerju do svetovnega gospodarstva. Marks je rekel, da bogatejše dežele z ugodnejšimi produkcijskimi pogoji morejo izrabljati siromašne dežele tudi na podlagi navadne menjave blaga.

V diskusiji o bistvu fašizma je bilo opaziti dvoje ekstremnih (skrajnih) stališč: Prvo, da se s fašizmom označi vsa prizadevanja kapitalistične reakcije, vse tendence k terorju in vse napade proti proletariatu. Drugo: v kapitalistično visoko razvitih deželah je fašizem nemogoč; mogoč je le tam, kjer kapitalizem ne more korumpirati delavstva.

V resnici je stvar taka: Fašizem je posebna forma reakcije. Značilno za njega je, da izrablja malomeščanske mase in gotove dele proletariata. Niso merodajni zaostalost in naprednost posameznih držav, temveč stopnja krize kapitalizma. Zaradi tega ni znatnega fašizma v Ameriki in se v Angliji pojavljajo šele prvi začetki. Z razvojem in večjo krizo kapitalizma se bo razvil tudi fašizem. Obstojajo različne oblike fašizma, ki se od klasične (najpopolnejše) oblike italijanskega fašizma zelo razlikujejo in jih radi tega ne moremo imenovati fašizme. To so njegovi začetki, iz katerih še more pod gotovimi historičnimi pogoji razviti fašizem.

O medsebojnih odnošajih socialne demokracije in fašizma se more ugotoviti sledeče: nobenega dvoma ni o tendencah socialne demokracije k socialfašizmu. Drugo: to so le tendence in ne završen proces in neumestno bi bilo izenačiti socialno demokracijo s fašizmom.

Kar se tiče naših končnih ciljev, so neki sodrugi govorili, da smo postopali nemarksistično, ko smo v projektu govorili o delu v komunistični družbi. V »Kapitalu« je definiral (označil) Marks delo kot menjavo materije (snovi) med človekom in prirodo in kot temelj vsake družbe.

Neki sodrugi so predlagali v komisiji, da v programu priznamo pravico do privatne lastnine na predmete porabe. To bi pa bilo popolnoma napačno, ker pravni (juridični) pojmi bodo izginili obenem z državnimi oblikami.

O vprašanju nacionalizacije zemlje se je v komisiji živahno razpravljalo. Sodrug Renaud Jean je odkril logično (miselno) protislovje med točko o nacionalizaciji zemlje, in točko o prepovedi prodaje zemlje. Toda to protislovje je samo formalno. Proletarska revolucija mora kmetom takoj nekaj nuditi, in jih ne sme odbijati z ekspropriacijo. Marks je imel v kmetskem vprašanju isto stališče kot Lenin. V nekem članku, objavljenem po Rjazanovu, pravi Marks, da mora proletariat storiti vse korake, s katerimi se kmetom olajša prehod k kolektivnemu gospodarstvu. Marks pravi, da je »radikalna« (temeljita) revolucija le tedaj možna, ako industrijski proletariat zavzema znatno mesto med prebivalstvom. On mora biti v stanju, da pomeni za kmete isto, kar je za časa francoske revolucije predstavljala francoska buržuazija. Da osiguramo nemoten potek revolucije, moramo dati kmetom zemljo in jim zagotoviti, da ta zemlja ne bo prešla v tuje roke in da je ne bodo pokupili špekulanti.

Pri razmotrivanju o vprašanjih meščansko-demokratskih revolucij je nedopustljivo, da mešamo razredne pokretne sile revolucije z njeno objektivno vsebino. V francoski revoluciji je uporabljalo malomeščanstvo pri uničevanju feudalnih ostankov plebejske (ljudske) metode proti volji liberalne buržuazije in četudi je bila objektivna vsebina revolucije buržuazna. V Kitajski se borijo delavci in kmetje proti feudalizmu in buržuaziji in tam imamo meščansko-demokratsko revolucijo.

V komisiji smo prišli do zaključka, da moramo dati bolj elastično prožno formulacijo pri razmotrivanju dežel s srednje razvitim kapitalizmom, posebno na Balkanu in v južni Ameriki.

Vprašanje vojnega komunizma in Nepa. Posebno sodrug Varga je bil strasten zagovornik vojnega komunizma. Njegovo stališče je v zvezi s tem, da podcenjuje težke pogreške kom. partije Madžarske za časa proletarske diktature v Madžarski. Te pogreške so v kmečki politiki obstojale v tem, da diktatura ni kmetom nič nudila, ampak da jim je z rekvizicijami mnogo odvzela, ter da je veleposestnike pustila na njihovih prejšnjih posestvih kot specialiste. Vsled svoje politike je imela kom. partija večino kmetov in malomeščanstva proti sebi. Če bi bila kmetom nekaj nudila, bi našla sredstva, da uniči kontrarevolucionarne vojske, katere so tvorili večinoma kmetje.

Tako se razlaga dejstvo, da sodr. Varga brani vojni komunizem. Strinjam se z njim, da je vojni komunizem mogoč v početku proletarske diktature, toda moram se oglasiti proti njegovi argumentaciji. Če so zato dane okolnosti, se mora vojni komunizem čisto naravno sprovesti, pri čemur so mogoče razne varijante kot pri vojnem komunizmu tako pri nepu.

Neki sodrugi mislijo, da je v visoko razvitih kapitalističnih državah mogoč prehod k direktni socialistični izmeni produktov, ne da se uvede Nep. Pri tem se ti sodrugi sklicujejo na Lenina, ki je na III. kongresu izjavil, da bi izjemo (da se uporablja Nep), mogoče tvorila Velika Britanija. Za časa IV. kongresa je Lenin odobril naš projekt programa.

Vsled različne stopnje razvoja v raznih deželah bomo imeli razne variante socializma, kot imamo razne variante kapitalizma. Dolgo bo trajalo, da se razni tipi socialističnih dežel stopnjema ujedinijo v eno socialistično svetovno gospodarstvo.

Kaj pišejo delavci in kmetje?

STUDENCI PRI MARIBORU.

Kadarkoli se zglasimo v »Enotnosti« letajo naši socialpatriotje okrog advokatov, ker jih baje vedno »globoko užalimo«.

Spominjam se za leto dni nazaj na čas občinskih volitev, ko so socialpatriotje tako častno zmagali, ker se je njih enotnemu nastopu z žandarmerijo posrečilo, da je bila lista DKRB razveljavljena in so dobili od 25 odbornikov 19, ker je delavstvo mislilo, da je le boljše glasovati za socialiste, kakor za kako drugo meščansko stranko. Danes po enem letu pa delavci vidijo, da je med socialisti in drugimi meščanskimi strankami komaj kaka razlika.

Ogledati si je treba samo nekoliko gospodarstvo v naši občini, kjer so socialisti absolutni gospodarji. Pred volitvami so marsikaj obljubili, sedaj se pa vidi, da delajo brez programa. V stremljenju, da bi bilo v Studencih vse rdeče, **so sedaj še zvonik cerkve Sv. Jožefa rdeče pobarvali. Da pa »rdeči« župan Kaloh ne bo mogel reči, da ne pridemo s konkretnimi stvarmi, ga tem potom vprašamo sledeče:**

1. Lani pred volitvami ste govorili, da bo socialistična stranka odpravila cerkveni davek, letos se pa delijo pozivi za vplačilo tega davka (ki je protizakonit). Zneski so zelo različni, n. pr. plača delavec, ki si je pristradal bajtico, 83 Din, hišni posestnik s tremi strankami pa 3.50 Din; med enakimi obrtniki plača eden 60 Din, drugi 240 Din; to smatrajo naši patriotje menda za »progresivni« davek! (?) Cerkev Sv. Jožefa ima itak dovolj premoženja in za ta davek se imamo zahvaliti našim **»socialistom Sv. Jožefa«.** Naš s. odbornik DKRB je v starem obč. svetu in cerkv. konkurenčnem odboru zahteval, da naj cerkev popravi klerus, ne pa itak že izmozgano delovno ljudstvo. Edino to stališče je pravilno, kdor pa zastopa ono, kar delajo socialisti, je škodljivec delavskega razreda in hlapec buržuazije.

2. Lani ste po dolgem oklevanju sprejeli predlog našega sodruga, da plača občina sama elektr. omrežje na teritoriju občine in ste pred volitvami s tem agitirali, da bo letos že vplačan denar povrnjen konsumentom elektr. toka. Bliža se pa že konec leta 1928, a o povrnitvi denarja ni sluha ne duha.

3. Ste lani agitirali s tem, da pod soc. gospodarstvom ne bo več prahu po cestah v občini, toda to je bilo le takrat, ko je bog oče škropil ceste. Predlog našega sodruga v starem odboru za nabavo škropilnega voza pa niste hoteli vpoštevati.

4. Ste lani sprejeli predlog našega sodruga v šolskem odboru, da dobijo delavski otroci učne pripomočke brezplačno, letos pa mora delavec z 600 do 700 Din zaslužka svojim otrokom knjige itd. za šolo kupiti sam.

Iz vsega tega se vidi, da soc. o interesih delavcev in kmetov nimajo pojma. Gospod sodrug Leskošek je v šolskem odboru vsaj demisijoniral. Največjo uslugo delavcem in kmetom v Studencih bi pa napravil g. Kaloh, če bi s celim svojim socialpatriotskim klubom šel iz občine v muzej.

Za očitke pod 2. in 4. ima gospod Kaloh še nekaj časa svoje kozle popraviti. Zato ga pravočasno spominimo, da ne bo izgovora: smo pozabili, sicer bodo itak delavci in kmetje v Studencih pri bodočih volitvah na g. Kaloha pozabili. — Delu čast in oblast! — **Opazovalec.**

PISMO IZ ŠVICE.

Grozni teror, ki se izvaja nad italijanskim ljudstvom, odkar je fašizem na vladi, je pognal tisoče, ki se s fašizmom ne strinjajo, v emigracijo. Mnogo izmed teh si je s tem rešilo življenje. Tem političnim emigrantom v inozemstvu se ne godi dobro, kajti vse kapitalistične države so več ali manj zaveznice fašizma. Zgodi se čestokrat, da odkrite nasprotnike fašizma tirajo iz ene države v drugo, tako, da revež biva v enem letu v dveh, treh državah. Nikjer ni azila za delavskega preganjanca. Vkljub vsemu terorju imajo Italijani v inozemstvu številne antifašistične organizacije. Barbarski fašizem, ki je uničil v Italiji vsak glas svobode, se je v zadnjih letih vrgel z vso vnemo na v ionzemstvu delujoče, sovražno mu elemente. Organiziral je špijonažo v največjem stilu. Vohunstvo se vrši pod pokroviteljstvom konsulatov in po navodilih političnega tajništva za inozemstvo. Namen teh vohunov je, držati italijanske (in tudi druge) antifašiste pod najstrožjo kontrolo. Ne, da je italijanski delavec v kaki proletarski stranki ali organizacjiji, — dovolj je, da se kjerkoli izrazi proti fašizmu, že je v nevarnosti, da pride na takozvano »črno listo«, ker ne ve, kdo ga nadzoruje. Posledice so takoj: ne podaljša se mu potnega lista, brez katerega mu v inozemstvu ni mogoče bivati. Tako vohunsko gnezdo imajo fašisti tudi v Švici. Že pred leti so komunisti opozarjali vlado na te nevarne špijone, a izgovarjala se je: v Švici imamo svobodo, vsakdo se lahko organizira kakorkoli. In tako so tuk. fašisti postajali od dne do dne bolj ošabni in — drzni. Njihova drznost je šla tako daleč, da so preteklega meseca ugrabili iz Švice nasprotnika fašizma, bivšega zaveznika Mussolinija in morilca Matteotija, Rossi-ja. Ta »slučaj Rossi« je razburil švicarsko javnost in vlada je bila prisiljena storiti par korakov v obrambo lastne suverenitete. Izgnala je menda par vročih fašistov in 19. sept. izročila ital. vladi že znano »verbalno noto«. Hudega pa le ne bo, ker predsednik švic. vlade Motta preveč ljubimka s fašizmom in ga tudi švicarski proletariat obdolžuje sokrivde pri vsej zadevi. Italijanski odgovor, kateri je bil izročen 2. okt. v Bernu, se drži tajno, oziroma se o njem ne dovoli diskusije. Vlada hoče zadevo pokopati, ni tega mnenja pa švicarski proletariat, ki se je znašel v poslednjem času v močni antifašistični falangi. Toliko po delavskemu časopisju, kakor po obratih in protestnih shodih se strogo kritizira zadržanje vlade v zunanji politiki, ki je zelo podvržena tujim vplivom. Med nešteto drugimi takimi shodi, se je vršil v ponedeljek zvečer, dne 1. oktobra, tudi v »Stadhalle« v Curihu. Kot glavni govornik je nastopil s. Welti iz Basela, ki je podal izčrpno sliko zunanje politike, posebno napram Italiji, kateri je Švica preveč koncesij dovolila. Strašno je bilo poročilo s. Trostela, zastopnika Rdeče pomoči. Od njega smo zvedeli, kako fašistovski vohuni mnogokrat prihajajo v delavske organizacije, kjer iščejo zveze s poznanimi sodrugi antifašisti. Še groznejše je bilo poročilo o postopanju fašistov s političnimi jetniki v zaporih in konfinaciji. Na shodu je bila prečitana in odobrena resolucija, kjer med drugim določa bojkot vsem fašističnim restavracijam in trgovinam, katerih je v Curihu precej. Na tem lepem shodu, po katerem so udeleženci stvorili sprevod in pojoč revolucijonarne pesmi krenili proti Volkshausu. Na važen sklep tega shoda potom »Enotnosti« opozarjamo tudi tukajšnje slovenske delavce. **Noben zaveden delavec naj ne vstopi v restavracijo ali trgovino, kjer simpatizirajo s fašisti in kjer ni dobiti delavskih listov!**

Jekleni.

SODRUGA MATIJE LIKOVIČA NI VEČ.

Dne 15. okt. 1928 se je zaprl njegov prerani grob. Žalost je ležala na naših srcih. Ostajamo sami brez brez njega in njegove svetovalne besede, ki je bila vedno poštena in iskrena. Šel si od nas, preveč je bilo trpljenja zate. Zlomilo ga je, kot je zlomilo že tisoče prej in kot jih bo še tisoče za njim njemu enakih proletarcev, ki so zkoriščani od sedanje nikdar site prošitarske kapitalistične družbe. Zdi se nam, kot da je šel samo, da se spočije in da se zopet povrne med nas zdrav in močan, da nam pomaga zgraditi nov družabni red, novo družbo — *socializem. Pogumen je bil in* dosleden kot malokateri od nas. Ob smrtni uri so ga nadlegovali z dogmo, a jo je moško odklonil. Veroval je le v borbo preganjanih in zatiranih in zato je bila njegova želja, biti pokopan z rdečim vencem n z rdečo zastavo. Niso mu zvonili, niso ga spremljali duhovni na zadnji poti. Še ljubše nam je bilo tako, ponosni smo bili nanj. Odšel je in nikdar več se nam ne povrne, a mi se ga bomo spominjali kot dobrega in zvestega sodruga, dekalista, ki je bil vedno zvest svoji ideji in to vedno branil pred onimi, ki so jo hoteli onečastiti in oblatiti. **Slava mu!** Pokojni s. Matija Likovič je bil delavec KID na Jesenicah in vseskozi razredno zaveden borec. Njegovo šibko telo ni zmagalo operacije, ki jo je prestal vsled tega, ker je šel prezgodaj na delo in ni moglo kljubovati še pljučnici, ki ga je napadala in po osmih dneh strla. Zapušča od žalosti težko zadeto ženo in sedem otrok v največji bedi in pomanjkanju. Pogreb je pokazal, kako so ga vsi ljubili iz Jesenic in okolice. Pri sprevodu je igrala žalno koračnico godba kovinarjev, poleg lepega rdečega venca dekalistov je bila tudi društvena zastava SMR podružnice Jesenice, ki se je poklonila v poslednji pozdrav . . .

BLOKIRANJE DELAVSKEGA DOMA V NIŠU.

Dne 3. in 4. sept. je izvršila policijska oblast preiskavo v Delavskem domu in v prostorih neodvisnih strokovnih org., in sicer v času, ko so delavci bili na delu. Zato preiskavi ni prisostvoval noben predstavnik. Prvi dan preiskave je predsednik Sind. Veča (Strokovnega sveta) prišel ob 5. uri in videl, kako miznice odpirajo s silo. Protestiral je proti takšnemu zločinu, a ni nič pomagalo.

Isti večer so preiskave izvršili pri več sodrugih, kakor n. pr. pri ss. dr. Vučiniću, L. Dedijeru, D. Dimitrijeviću, B. Ivankoviću, S. Stojadinoviću, V. Mitroviću in celo tudi pri dveh socialistih Č. Miloševiću in L. Stojičeviću (ki je bil reduciran iz Del. zbornice). Pobrali so vse strokovne knjige in jih odnesli brez reverza. Z dvema avtomobiloma in vozovoma so odpeljali ob 7. uri zvečer vso imovino, kakor n. pr. garderobo, plehmuziko in športne stvari, pripadajoče naši prosvetni instituciji.

Po naredbi glavarja se je moral izseliti čuvar »Del. doma«, niso imeli usmiljenja, da bi prizanesli materi, ki je imela malo dete, katero je črez par dni umrlo. Vse intervencije so ostale glas vpijočega v puščavi.

Delavski shod, ki ga je sklicalo Sind. Veče, je bil prepovedan. Razredni delavci so se zbrali v drugem prostoru in poslali sledečo telegr. protestno rezolucijo predsedniku vlade in ministru notranjih zadev:

»Gospod minister!

»S shoda niških delavcev dne 28. septembra po poročilu o nezakonitem postopanju vaših organov o zapiranju Del. doma in odvzetju imovine naših organizacij, pošiljamo sledečo zahtevo: Ker ni nobenih kompromitujočih stvari, ki bi tvorile razlog za ustavitev delovanja strok. organizacij, zahtevamo, da se naš Dom ponovno odpre in odvzeta imovina vrne. — Gospod minister! Če tudi to pot ne ugodite našim zahtevam, se odrekamo odgovornosti za posledice, ki bi se mogle pripetiti. Predsednik Lazar Dedijer.«

Nič novega, če se take stvari godijo! **Minister notr. zadev naj pošlje nagrado onemu žandarm. kaplaru, ki je pred nekaj dnevi iz gostilne ob 10. uri zvečer aretiral dva sodruga Slovenca zato, ker sta slovensko govorila. Dejal je, da je prepovedano govoriti »strani« (t. j. tuji) jezik.** Vklenil jih je kot zločince in držali so jih v zaporu do drugega dne do 9. ure. Rečeno jim je bilo, **če jih še enkrat dobijo, bo peršub!** Bili so popolnoma trezni in mirno so se razgovarjali. Tako se godi **nam slovenskim** proletarcem, ki nimamo one makedonske izobrazbe, katero imajo tukajšnji žandarji in njih šef dr. Korošec . . . Delu čast! **G.**

Maribor. Eni in drugi! — Povodom volilnega boja za oblastno skupščino leta 1927 je soc. patr. Eržen predbacival klerikalcem, da so seminaristi leta 1919. ob priliki demonstracij za priključitev Maribora k Nemški Avstriji streljali na demonstrante. V procesu, ki so mu ga ti zato obesili, je prejel najprej 3 mesece zapora, nato pa mu je stol sedmorice znižal kazen na 1 mesec, ki ga sedaj sedi.

Naše stališče k temu procesu smo svoječasno že razjasnili. Interesantno pa je slišati, kako ta ubogi Eržen sedaj trpi. Kakor poročajo meščanski listi, mu je postalo dolgčas v zaporu in se je pritožil, da hoče imeti zabavo — in glej, napeljali so mu radio in tako sedaj z radioslušalcem na ušesih kandidira za »mučenika«. To je za dobro razmerje med našimi soc. patrioti in burž. oblastmi značilno; roka umije roko — obe pa obraz. Kommuniste se tepe s pendreki po zaporih, muči se jih do smrti, soc. patrijotski voditelji pa poslušajo radio v zaporu. Zato mora tudi proletariat spoznati, kdo se dosledno bori za osvobojenje zatiranega razreda in kdo ta boj le markira. Proboj.

Občinske volitve v Mostah se bodo vršile 18. nov. t. l. Za te volitve so se združeni zavedni moščanski delavci sporazumeli tudi z nekaj socialisti in pripravljajo **listo marksistov delavcev in kmetov.** Dva gospoda socialista (ali kaj?) Trškan in Kamnikar pa sta na svojo lastno pest začela pripravljati posebno takoimenovano gospodarsko delavsko listo. Na intrigantski način hodijo po hišah po podpise in nekateri so jim že nasedli. **Zato pozivamo vse moščanske delavce, da se ne vežejo na kakršenkoli način s Trškanom ali Kamnikarjem, temveč da spregledajo delavstvu škodljivo taktiko in jima odrečejo vsako zaupanje in pomoč.** Obenem pozivamo vse delavce v Mostah in v Zeleni jami, **da se zainteresirajo za te volitve, ki so velike važnosti zanje.** Na volilnih shodih naše delavsko-kmečke liste bodo slišali, kaj so dosedanji »delavski« zastopniki delali v klerikalnem taboru dosedanjega občinskega odbora. Ti zastopniki bi morali, če bi se moščansko delavstvo bolj zanimalo, že zdavnaj odigrati svojo nelepo vlogo. Sedaj so si pa oni z novo gospodarsko delavsko listo zamislili v bodočem občinskem odboru še važnejšo vlogo, češ, mi bomo imeli ježiček na tehtnici, šli bomo na trg in kdor bo hotel imeti večino, bo prišel k nam. Na skrivaj pa so si na jasnem, da bodo še naprej »Leibgarda« in špalir gospodu fabrikantu in njemu priskočili na pomoč, ko jih bo rabil. Ja, pravijo, saj nimamo v Mostah nobenega tako zmožnega človeka kot je g. Jože Oražem; to se *vidi po njegovem bogastvu. Kdor zna, pa zna in tisti* tudi ima! **Delavci in kmetje, ne nasedajte takim škodljivcem delovnega ljudstva.**

(Pripomba uredništva: Dobro bi bilo, da železničarji povprašajo tudi Stankota kot Trškanovega protektorja, če se mogoče strinja s Trškanovo delavsko **gospodarsko** politiko. Čas je že tudi, da se ponovno nareže vprašanje, kako je bil s. Marcel Žorga izključen iz Ujed. Saveza železničarjev zaradi tega, ker je kritiziral Trškanovo z delavskega stališča čisto zafurano občinsko politiko.)

Rogaška Slatina. — Kmetje v okolici Rogaške Slatine niso imeli pojma o drugem kot o klerikalizmu, kateremu so žrtvovali ves svoj prosti čas. Sinovi teh kmetov delajo po industriji za malenkosten zaslužek, s katerim plačujejo davke, kajti sicer bi tudi koča šla na boben. Oni sicer čutijo, da so sužnji, a odpora še ni pri njih, ker če kdo rabi kake nasvete, se zateče v župnišče. Vsakemu pametnemu proletarcu je znano, da tam ne prejme drugega kakor nauk: »Bodi pokoren hlapec svojega gospodarja«. To pa za nas ni nič koristnega. Mi smo še mnogo preveč pokorni svojim gospodarjem . . . Od onega časa, odkar so v to srednjeveško vas prišli delavci iz proletarskega Zagorja, so se razmere začele spreminjati. Ustanovili so svojo kulturno organizacijo »Svobodo«, ki lepo napreduje v prvi vrsti med delavstvom. Ali tudi naročnike »Enotnosti« pri nas je takoj v začetku prihoda orožništvo lično popisalo, kot da so oni pravi razbojniki. To nas seveda ni ustrašilo. Nadaljevali smo naše delo za pravice ponižanih. Kakor po celi državi so tudi pri nas izvršili takozvani »lov na komuniste«, a brez uspeha. Zaplenili so pesmi ruskega pesnika Jesenjina in tudi par »Enotnosti«. Delavci in tudi kmetje se počasi prebujajo in prihajajo do spoznanja, da je edina rešitev v zvezi delavcev in kmetov in v njih skupni borbi. Vkljub temu, da je naša pot težka in polna ovir, vztrajamo na njej, ker vemo, da nas privede k osvobojenju. — **Slatinski trpini.**

Zagorje. — Na občinski seji 8. oktobra je prišlo marsikaj na dan iz delovanja gerentov. Fond ubožnega sklada je bil pod klerikalnim gerentstvom popolnoma izčrpan, tako da je sedaj samo še okrog 8000 Din v blagajni za izplačilo občinskim ubožcem še za celih pet mesecev! Poleg tega so še izza časa demokratskega gerentovanja razni dolgovi, tako za načrt vodovoda, ki ga je napravil ing. Kasal, ki je zahteval zanj najprej 88.000 Din, zdaj pa 50.000 Din. Brezmiselno delovanje prejšnjih gerentov nam dovolj jasno kaže sliko delovanja klerikalnih in demokratskih gerentov. Da bi proletarska javnost vsega tega ne zvedela, kako gospodarijo režimski gerentje, je bil vselej naš občinski zastop razpuščen. Med drugim je bila na dnevnem redu prošnja za podporo 2500 Din v svrho ustanovitve prosvetnega pododseka Delavske zbornice v Zagorju. **Oospod Čobal kot predsednik upravnega sveta Del. zbornice je glasoval proti tej prošnji za predlog demokrata g. Weinbergerja, naj se da le 1250 Din.** Naš klub DKRB je glasoval za predlog Arha, naj se votira znesek 2500 Din. Predlog demokrata Weinbergerja je s **pomočjo Čobala in klerikalcev ter enega dela demokratov produl.** Tukaj vidimo, da klub SSJ ni enoten, ker je Čobalu ljubši demokratski predlog kot pa predlog njegovega sodruga Arha in da Čobal, čeprav predsednik Del. zbornice, sabotira kulturno delo med delavstvom. — **Sodrugi, delavci, potrebno je, da se udeležujete javnih občinskih sej, da boste lahko sodili delo enih in drugih. — Poslušalec dekalist.**

Rog na Dolenjskem. — Tukaj pri parni žagi imamo podružnico nekega trgovca z mešanim blagom. Največ se prodaja živeža. Temu trgovcu so cene, kakor jih imajo drugi trgovci, prenizke, zato jih popravlja, in sicer zvišuje. N. pr. vinskega kisa 1 liter stane 12 Din, sladkor je tudi 1 Din dražji pri kilogramu, ravnotako druge stvari, olje je 1 deciliter 5 Din. Goveje meso je po 17 Din kilogram, svinjsko sveže meso po 21 Din kilogram. Pozivamo oblast, da tega trgovca kaznuje radi pretiravanja cen in radi oderuštva.

ODPRAVA PLODA V SOVJETSKI RUSIJI.

Do velike oktobrske revolucije l. 1917. je bilo v Rusiji umetno prekinjenje nosečnosti strogo kaznivo. Vsled strogosti zakona je postala odprava ploda tajna stvar. Tisoče in tisoče življenj je propadlo in na tisoče delavk in kmetic je vsled tega umiralo, ker se je prepustilo mazačem in neveščim babicam. — Takšno je bilo stanje do oktobrske revolucije. —

Nova proletarska družba je to stanje porušila do tal. Ko so dobili boljševiki oblast v svoje roke, so zavrgli stare caristične zakone, ki so prepovedovali odpravo ploda in leta 1920. je izdal ljudski komisarijat za zdravje skupno s komisarijatom za pravosodje sledečo objavo:

V zadnjih 10 letih je število odprave plodov stalno naraščalo ne samo v Rusiji, temveč tudi v vseh ostalih evropskih državah. **Zakoni vseh evropskih držav se bore proti odpravi ploda tako, da nosečo ženo, ki hoče odpraviti plod in zdravnika, ki ji pomaga — kaznujejo.**

Danes, ko je vsled slabih socialnih razmer prisiljena marsikatera žena, da odpravi plod, je izdal narodni komisarijat za zdravje, skupno s komisarijatom za pravosodje sledeče sklepe, da odvrne žene od mazačev, neveščih ljudi in pohlepnih zdravnikov, da zdravstveno zaščiti ženo in njen naraščaj in pred vsem, ker je prišel komisarijat do prepričanja, da so bili vsi do sedaj storjeni koraki napačni in zgrešeni:

1. V bolnicah Sovjetske Unije lahko vsaka žena brezplačno, operativnim potom prekine nosečnost. V bolnicah je taka operacija najmanj nevarna.

2. Najstrožje se zabranjuje, da kdo razen zdravnika izvede kakršnokoli operacijo za ukinitev nosečnosti.

Ker v sovjetskih bolnicah ni dovolj prostora in postelj na razpolago in ker ni bilo mogoče nuditi pomoči vsem onim, ki so se javile za odpravo ploda — je oddelek za zaščito mater in dojenčkov skupno z narodnim *komisarijatom za pravosodje, l. 1924.* izdal k l. 1920. sledečo izpopolnitev: »*Veliko število žen, ki so se javile* v sovjetskih bolnicah za operativno prekinitev nosečnosti, je privedlo sovjetske bolnice v težak položaj. Začasno se v bolnice ne morejo sprejemati vse žene, zato smejo izvršiti od sedaj naprej operacijo tudi privatni zdravniki, toda samo na kliniki.«

Tako je urejeno vprašanje odprave ploda v Sovjetski Rusiji. Onim delavska in kmeticam Sovjetske Rusije, ki ne žele otrok, ni treba skrivoma hoditi k mazačem in izpostavljati življenje največjim nevarnostim. V čistih bolnicah so podvržejo zdravnikovi operaciji.

VSEM SODRUGOM IN LJUBITELJEM DELAVSKE PESMI V LJUBLJANI.

Ker je Ljubljana velik indutrijski center Slovenije, se delavec (marksist) nehote vprašuje, kaj da je pravzaprav vzrok, da se v tem mestu tako malo čuje peti delavske pesmi. Ali je morda tako malo delavcev pevcev? Ali morda izmed teh nikdo nima posluha za petje? Ali pa morda ni v Ljubljani takega društva, kjer bi se lahko učili delavskih pesmi? Na vsa ta vprašanja Vam odgovarjam sledeče: Dosti je v Ljubljani delavcev, ki imajo posluh in veselje do petja in še posebno do delavske pesmi, le pozrtvovalnosti do učenja jim manjka. Ne rečem pa, da ne marajo peti. Saj ga skoro ni lokala, bodisi privatnega ali javnega, iz katerega bi ne čuli pesmi. Vsled tega torej lahko smelo trdim, da je v Ljubljani na razpolago zadosti pevskega materijala, le izvežbati ga je treba.

Imamo pa v drugi vrsti tudi pevce (delavce), katerih interes je večji do meščanskih pevskih zborov, nego do delavskih dasiravno so oni marksističnega naziranja. Zato ravno tem delavcem pevcem najbolj velja geslo: Kdor marksist, ta tudi ljubitelj delavske pesmi v delavskih pevskih društvih. Zato pravim, da bodi in se udejstvuj vsak ne le samo v političnih, strokovnih in gospodarskih delavskih institucijah, temveč predvsem tudi v kulturnih.

Tudi ni res, da bi v Ljubljani ne imeli delavskega pevskega društva. Imamo ga in to že dolgo vrsto let, ki nosi ime našega književnika in pisatelja Cankarja. Zato v imenu del. pevskega društva »Cankar« apeliram in vabim vse sodruge, da pristopijo; oni pa, kateri so izstopili, da se povrnejo nazaj, da bomo vsi skupaj tem veličastneje proslavili desetletnico smrti našega pisatelja Ivana Cankarja, katero obhajamo letos. Poleg tega pa da pokažemo vsej širni javnosti, osobito delavskemu razredu, da delavci Ljubljane kulturno napredujejo.

Dosedaj imamo samo moški zbor; če bi se pa priglasilo poleg zadostnega števila moških glasov tudi večje število ženskih, smo sklenili, da bi poleg moškega ustanovili tudi mešani zbor. Zato sodrugi, agitirajte in pristopajte k našemu društvu. Svoj pristop lahko javite pri naših pevskih vajah, ki se vrše redno vsak torek in četrtek v lokalu centrale »Svobode« v Delavskem domu. Marksov trg 2-II. v Ljubljani od 8.—10. ure zvečer.

Za odbor delav. pev. društva »Cankar«:
Repanšek Jakob, t. č. predsednik.

Opozorilo delojemalcem in delodajalcem. Ker je ministrstvo za pošto in brzojav odločilo, da so javne borze dela, njihove podružnice in ekspoziture poštnine proste le v medsebojnem in uradnem prometu, podpisani urad ne bo sprejemal nobenih nezadostno frankiranih dopisov zlasti pa ne bo odgovarjal nikomur, ki ni za odgovor priložil znamk. Nadalje se interesente opozarja, da obsega delokrog podpisane podružnice do nadaljnjega sledeče sreze: Celje, Laško, Brežice, Šmarje pri Jelšah, Gornji grad in Slovenjgradec. Kraji iz ostalih srezov ljubljanske in mariborske oblasti spadajo v področje javne borze dela v Ljubljani, oziroma podružnice v Mariboru, zato prijav, naročil, dopisov, predlogov in pritožb iz krajev izven svojega področja podpisana podružnica ne bo upoštevala. Delojemalcem in delodajalcem se priporoča, da to pri dopisovanju z borzami dela v lastnem interesu upoštevajo.

Podružnica javne borze dela v Celju.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vasja B.: Ti si moraš ustvariti **bolj jednat stil.** Vsak stavek mora vsebovati novo misel, sicer je frazerski in odveč. Čitaj bolj počasi in bolj natančno, da vidiš, kak stil imajo drugi. To predvsem glede dopisov. »Iz dni trpljenja . . .« bi bilo za objaviti, če ne bi postavil, da v štrajku zmaga delavstvo, medtem ko *vsi vedo, da je bilo poraženo. Zakaj to?*

Na delo za „ENOTNOST"

IV. IZKAZ TISKOVNEGA SKLADA

od 1. okt. do 15. okt. 1928.

Ljubljana: Grdadolnik 5, Mohorič 5, Slak 5, za zboljšanje položaja 2, Brce 10, Hrastar 10, Glavan 5, Tome 3, —z— 28, neimenovan 2, hleb 12.50, skupaj **87.50. D. M. v P.** :Zorman 1.50. **Št. Vid nad Lj.:** I. Križnar 10. **Kranjska gora:** Arih 5. **Črna:** Završnik 5. **Tržič:** Zupan 5. **Zagreb:** Sav. Veče Met. 5. **Trbovlje:** Razboršek 5, Rotar V. 15, na nab. polo 0057: Zakonjšek F. 2, Šumberger L. 2, Sadovnik V. 2, Bastič D 3, Brelih I. 1, skupno 25, skupaj 30. **Nemčija:** Prosenc in Centa 5. **Francija:** Možgon 5, neimenovan 5 fr., Žele Miha 5 fr., Žele Lorenc 5 fr. 30, skupaj 35.

Kanada: Potočnik 20.

IV. izkaz skupaj **Din 209.** Od 1. sept. do 15. okt. nabrano Din 1882.

Za žrtve reakcije.

Po ček. položnicah so poslali za žrtve reakcije:

Maribor: nab. pola št. 8: Vijak 5, Kladivo 2, Grošelj A. 2, Srp 4, Ružica 2, Vijolica 2, Rada 3, Študent 2, Zorica 2, Petrovič I. 5, Topolov 4, Matica 10, Klešče 3, Za enotno fronto 5, Rozalija 2, Bustovnik 5, skupaj Din 58.

Hrastnik: J. M. 20, A. K. 10, skupaj Din 30.

Gospič: Naglič 30, Vidakov